

Sveriges fångvård 1907.

Af fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1907 framgår, att antalet straffanstalter i riket utgjorde 51. Af dessa voro 42 enrumsfängelser (med sammanlagdt 2,428 ljusa och 91 mörka celler), 4 centralfängelser för män, 1 centralfängelse för kvinnor, 2 centrala arbetsanstalter för män och 2 centrala arbetsanstalter för kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 2.865 och vid dess slut 2.811; tillkomne under året voro 22.677 och afgångne 22.731. Af de vid årets slut kvarvarande voro 239 tilltalade för brott, 1.445 voro straffarbetsfångar, 203 dömda till urbota fängelsestraff, 315 till fängelsestraff i saknad af tillgång till böter, 40 häktade för lösdrifveri och 569 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro vid årets slut kvarvarande 85 lifstidsfångar, och af de återstående voro 464 dömda öfver två år och 896 till två år och därunder. De senaste tio åren förete fortfarande en ej obetydlig minskning i straffarbetsfångarnes antal. Under senaste tioårsperioden 1898—1907 minskades sålunda antalet fångar af nämnde slag med 91, däraf 75 på lifstiden dömda. I antalet på viss tid öfver två år dömda straffarbetsfångar inträdde en minskning af 131, hvaremot antalet straffarbetsfångar, dömda på kortare tid, ökades med 115.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne straffarbetsfångar utgjorde för berättelsesåret 39.11

samt för tioårsperioden 1898—1907 34.62. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återfölo år 1907 43.2 % män och 37.2 % kvinnor.

Tidslängden af de straff, som blefva ådömda de år 1907 nykomna straffarbetsfångarne på viss tid, voro: från 2 månader till och med 2 år 1.608 (1.477 män, 131 kvinnor), från 2 till och med 4 år 109 (99 m., 10 kv.), från 4 till och med 10 år 47 (43 m., 4 kv.) och öfver 10 år 2 män.

Af lifstidsfångarne voro under året nykomne 7 män och vid årets slut kvarvarande 85 (73 m., 12 kv.). Under tioårsperioden 1898—1907 frigåfvos af nåd 59 män och 35 kvinnor från dem ådömde straffarbete på lifstiden. Från fortsättande af straffarbete på viss tid benådades under året 9 män och 1 kvinna, hvarjämte 12 män frigåfvos i den ordning, som stadgas i lagen den 22 Juni 1906 angående villkorlig frigifning.

Hela antalet gemensamhetsfångar i rikets straff-fängelser utgjorde vid 1907 års utgång 174 (154 m., 20 kv.). Antalet fångar af detta slag minskades under året med 3 män. Under tioårsperioden har totalsiffran nedgått med 112.

Enligt framställningar från Konungens befallningshafvande eller vederbörande fängelseföreståndere lät styrelsen öfverflytta till gemensamhetsfängelse fyra enrumsfångar, som enligt läkarnes utlåtanden befunnos icke utan skada för sin hälsa kunna utstå cellstraffet, och i flere fall medgåfvos till straffarbete dömda fångar att i enrum aftjäna den del af återstående strafftiden, som enligt gällande bestämmelsen skolat verkställas i gemensamhetsfängelse.

Antalet fängelsefångar utgjorde under år 1907 15.588 (14.931 m., 657 kv.), däraf 1.231 (1.177 m., 54 kv.) undergingo urbota bestraffning och 14.357 (13.754 m., 603 kv.) förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomne urbota fängelsefångar voro 1.015 (975 m., 40 kv.) och bötesfångar 14.014 (13.420 m., 594

kv.). Den förstnämnda kategorien har således sedan 1906 minskat med 84 och den sistnämnda med 2022.

Under berättelsesåret har ett antal af 12 manliga straffarbetsfångar villkorligt frigifvits, og hafva samtliga dessa, enligt tillsyningsmännens uppgifter, under året efter frigifningen uppfört sig ostraffligt och ordentligt.

Under år 1907 hafva 21 manliga straffångar och 17 manliga fängelsefångar undergått straffskärpning af hårdt natlläger, bland dem 2 straffångar hårdt natlläger i förening med mörkt enrum.

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2.453 personer, af hvilka 1.340 kommo på Stockholms stad och 1.113 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1907 års slut till 569 (430 m., 139 kv.). Under året nykomne voro 907 (639 m., 268 kv.), af hvilka 895 (630 m., 265 kv.) voro dömda enligt lösdrifverilagen och 12 (9 m., 3 kv.) enligt fattigvårdsförordningen.

Af nykomna straffarbetsfångar i förhållande till folk- mängden kommo 1898 36 på 100.000 inv. och år 1907 32 på 100.000 inv. Beträffande nykomna tvångsarbetsfångar var samma förhållande år 1898 23 på 100.000 inv. och år 1907 17 på 100.000 inv. Af de under året nykomne straffarbetsfångarne voro 11 män ådömde förlust af medborgerligt förtroende för alltid och 589 (554 m., 35 kv.) på viss tid. Bland de brott, för hvilka de under året intagne personer blifvit dömda till straffarbete, märkas 1.148 fall af stöld, 80 af mened och förfalskningsbrott, 35 af barnamord, 20 af dråp, 10 af eldskada och annan skadegörelse å egendom, 37 af äktenskaps- och sedlighetsbrott och 3 af mord. De för undergående af urbota fängelsestraff insatte personer voro bland annat dömda för misshandel (287 fall), brott mot offentlig myndighet (182), snatteri (95), stöld (47) samt bedrägeri och annan oredlighet (75). Af yngre ålder än 20 år voro vid årets slut

kvarvarande 114 (106 m., 8 kv.) straffarbetsfångar och 13 (8 m., 5 kv.) tvångsarbetsfångar.

Under berättelsesåret togs fängelset å Härlanda i bruk och fängelset å Nya Varfvet samt länsfängelset i Göteborg utrymdes.

I början af April 1907 uppstod under schaktningsarbetet för ett nytt rådhus i Norrköping ett större jordras, hvilket vållade förskjutning i grunden till det intill rådhuset belägna kronohäktet, så att byggnaden till sist hotade att rasa, hvarför den cellflygel nedrefs och fångarne flyttades öfver till den i tvångsarbetsanstalten i Norrköping befintliga cellbyggnaden.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straffanstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar, som ålades fångpersonalen vid läns- och kronocellfängelserna, till 45, af hvilka en bestod uti inneslutning i mörk cell och 44 uti mistning af sängkläder. De fleste af dessa bestraffningar voro ålagda för trots, våldsamt och oskickligt uppförande (5), skadegörelse å eller missvård af fängelssets tillhörigheter (14), brevväxling, knackning eller olofligt meddelande med medfånge (13), olydnad (4). De straffades antal utgjorde 3.2 % af det i dessa fängelser förvarade medeltalet fångar. Något brott af den svåra art, att åtal af domstol däraf föranleddes, förekom icke vid dessa fängelser.

Rymning från något af ifrågavarande fängelser ägde icke rum. Däremot inträffade, att en rannsakningsfånge, som från länsfängelset i Falun öfverflyttats till länslasarettet för eventuell operation, beredde sig tillfälle att afvika därifrån, men blef efter fyra dagar åter häktad. Försök till rymning gjordes af en rannsakningsfånge vid länsfängelset i Malmö. Försöket — han hade nämligen börjat affila fönstergallret — upptäcktes dock i tid. Sex själfmord föröfvades under året. Samtliga dessa själfmördare voro män, hvaraf tre bötesfångar, hvilka alla visade tecken till fyllerigalenskap. Ut öfver hvad nu nämnts

gjordes försök till självmord vid länsfängelset i Kristiansstad af en för misshandelsbrott häktad Galicier samt vid Kronohäktet i Norrköping af en manlig rannsakningsfånge.

Vid straffängelserna för män äldes fångpersonalen 55 bestraffningar, hvaraf 2 bestodo i mörk cell i förening med ljus cell, 4 i ljus cell utan arbete och 29 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder. De vanligaste anledningarna till bestraffningarna voro lättja i arbete (4), opassande uppförande mot bevakning (5), oskickligt uppförande, trots och olydnad (5), kommunikation med medfånge (5). Procenten af antalet straffade i förhållande till hela fångpersonalen utgjorde 2.6. Någon förseelse af den svåra art, att åtal vid domstol däraf påkallades, förekom under året icke vid dessa fängelser. Ej heller inträffade rymning eller försök därtill. Självmord föröfvades dels vid centralfängelset å Långholmen, där en lifstidsfånge två dagar efter ankomsten till fängelset strypte sig medelst ett af sina byxhångslen, och dels vid centralfängelset å Härlanda, hvarest en hötesfånge under et anfall af delirium strypta sig genom att linda byxlinningen kring halsen.

Vid straffängelset för kvinnor i Göteborg blefvo 4 extra judiciella bestraffningar ålagda, alla bestående af inneslutning i ljus cell utan arbete. De straffades antal var endast två. I öfrigt ägde rymning eller självmord eller försök därtill icke rum vid ifrågavarande fängelse.

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män var 93 eller 14.5 % af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (4), ljus cell med arbete (3), ljus cell i förening med mistning af sängkläder 75, mörk cell (1), ljus cell med arbete (2) och latkost (1). Besträffningarna voro bland annat ålagda för lättja (14), förseelser mot bevakning och befäl (14), trots och olydnad eller oskickligt uppförande (45) samt våldsamt uppförande, kif och slagsmål med medfånge (9). Ved tvångsarbetsanstalten å Svartsjö ägde under berättelsesåret en rymning rum, i det en fånge beredde sig tillfälle att afvika, medan han var utställd till arbete i

anstaltens stall. Han blef efter några timmar gripen och återförd till anstalten. Självmord föröfvades af en vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona intagen yngre fånge, hvilken i sofcellen hängde sig medelst ett lakan. Förbrytelse af svårare art förkom ej vid dessa anstalter.

Vid arbetsanstalterna för kvinnor fingo under året 62 personer eller 41.1 % af medeltalet fångar vidkännas 82 bestraffningar, hvaraf 6 bestodo uti ljus cell med arbete, 2 i mörk cell i förening med ljus cell, 11 i ljus cell utan arbete och 59 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder. Förseelserna voro bland andra: störande af ordningen (12), gräl och våld å medfånge (25), lättja och arbetsvägran (9), förseelser mot bevakning (30). Förbrytelse af svårare beskaffenhet, rymning, rymningsförsök, självmord eller försök därtill ägde icke rum.

Enligt sammandrag af arbetsrapporterna från rikets fängsvårdsanstalter för år 1907 utgjordes under nämnde år 685.117 dagsverken, däraf med inkomst 548.023 och utan inkomst 137.094. De flesta utgjorda dagsverken kommo på skrädderi och sömnadsarbeten, skomakeri, snickeri och metallarbeten, säcksömnadsarbeten, stenhuggeriarbeten, dref-, tagel- och krollsplintredning.

Beträffande religions- och skolundervisningen ingick icke från något fängelse anmälan om, att där intagits fånge, som saknat kunskap såväl i kristendom som innanläsning.

Kristendoms-kunskapen hos de vid 1907 års slut kvarvarande, af predikanterna redovisade personalen var god hos 21.7 %, försvarlig hos 63.2 % och ringa hos 14.2 % samt saknades hos 0.9 %, i sista siffran inberäknad icke kristna trosbekännare och en del utlänningar.

Under predikanternas inseende pågick vid sidan af deras eget arbete för fångarnes andliga vård frivillig religiös verksamhet vid en del fångelser i likhet med hvad förut ägde rum.

Fångpredikanternas berättelser handla bland annat

om de kortvariga frihetsstraffen, som i många fall äro ägnade snarare att försämra än förbättra, om socialismens fördärfvande inflytande på ungdomen, om minskningen af minderåriga förbrytare på fängelserna genom den nya lagen angående tvångsuppfostran, om det beklagliga uti, att bötesförvandlingsstraffet ännu alltid är lagstadgedt och som vanligt om dryckenskapens förbannelse; och med lika djupt beklagande som förr beröres vanfrejdspåföljden. Åtskilliga fängelsepredikanter omnämna med liflig tillfredsställelse åtskilliga fall af den villkorliga domens tillämpning.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomna uppgifter 832 manliga och 15 kvinnliga straffarbetsfångar samt 121 manliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före begäendet varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöilo 1.226 från fängvårdsanstalterna frigifna personer understöd af fängvårdsföreningar, fängelseförvaltningen, kommuner eller enskilde.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fängvårdsanstalter utgjorde vid 1907 års utgång 395.101 kronor 39 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af 175. Antalet underhållsdagar för dessa barn uppgick till 7.641, utvisande ett medeltal af 21, och utgjorde beloppet af det från besparingskassorna utgående bidraget 3.820 kronor 50 öre.

Sammanlagda beloppet af de under året frigifnes vid frigifningen i postsparbanken innestående premiemedel utgjorde 16.220 kronor 9 öre. Af dessa medel förverkades genom återfall 774 kr. 65 öre, som tillföillo anslaget till fångars vård och underhåll.

Beträffande hälsotillståndet var sjukligheten något mindre än föregående år, och visade år 1907 en sjukprocent af 3.33 mot 3.39 under tioårsperioden 1897—1906. Med undantag af influensa förekommo infektionssjukdomar

endast i spridda fall. För sinnessjukdomar vårdades 56 individer. Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 1.10. År 1906 uppgick den till 0.90 och under tioårsperioden 1897—1906 till 0.89.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1907 till 2.070.954 kronor 25 öre, hvilken summa öfverstiger den från föregående år med 122.802 kr. 58 öre.

Arbetsinkomsten uppgick 1907 till 418.467 kr. 52 öre och utgifterna till 126.025 kr. 60 öre. Skillnaden 292.441 kr. 92 öre, jämförd med densamma för år 1906, 259.904 kr. 17 öre, öfverstiger denna senare med 32.537 kr. 75 öre.

Arbetsdriften för statsförvaltningarna, som vid 1906 års utgång var inledd vid tretton fångvårdsanstalter, utvecklades under år 1907 till att omfatta ytterligare sex fängelser. Det inom linjen bokförda värdet af arbete åt statsförvaltningarna, hvilket år 1906 uppgick till 217.930 kr. 80 öre, steg för år 1907 till 293,379 kr. 9 öre, ett resultat af den igångsatta reformen med fängelsearbetsdriften, som från enbar ekonomisk synpunkt, utan att därvid fästa afseende vid arbetets fostrande uppgift, må anses vara synnerligen framgångsrikt, helst om i betraktande lages, att berättelseåret, som utgör reformens andra år, ännu endast är ett utvecklingsår.

Dagportionskostnaden vid rikets fängelser uppgick under året i medeltal till 35.27 mot 34.99 år 1906. Nämda kostnad, beräknad särskildt för centralfängelserna och tvångsarbetsanstalterna, uppgick till 31.9 öre, hvar emot den samma för läns- och kronohäkterna samt Stockholms stads rannsakningsfängelse belöper sig till 38 öre.

Albert Montgomery.